

Oslo 15. juni 2025

Innspill til Riksantikvarens forslag til «Bevaringsstrategi for næringers og industriers kulturmiljø»

Vi vil først takke for oversendelsen og muligheten til å uttale oss til Riksantikvarens forslag til «Bevaringsstrategi for næringers og industriers kulturmiljø».

Norsk Forening for Fartøyvern ble grunnlagt for førti år siden og representerer rundt 200 verneverdige, vernede og fredede fartøy. Foreningen skal blant annet fremme bevaring og varig vern av verneverdige fartøyer, utvikle og styrke de menneskelige ressurser og materielle vilkår knyttet til vernearbeidet, arbeide for å skape og å styrke kontinuitet i fartøyenes eierskap og forvaltning og være aktiv i utviklingen av verneformer innen rammen av antikvariske verneprinsipper. Norsk Forening for Fartøyvern er medlem av Kulturvernforbundet og akkreditert NGO-medlem i Unesco.

Riksantikvarens forslag til «Bevaringsstrategi for næringers og industriers kulturmiljø» er god, oversiktlig og favner viktige tema rundt kulturmiljøer som ikke alltid har blitt verdsatt i Norge. Den føyer seg inn i dagens «paradigme» i arbeidet med kulturmiljøer. Særlig gjennom forslag til innsatsområder som omfatter urfolk og nasjonale minoriteter og bevaring av kulturmiljøer knytte til disse, opplevelse og engasjement, kunnskapsproduksjon, utvikling av handverkskompetanse og annen kompetanse av betydning for kulturmiljøene og forholdet mellom bevaring og bruk.

Imidlertid påpeker Riksantikvaren at «Fartøy er et prioritert tema i bevaringsstrategien for kystens kulturmiljø. Denne strategien favner derfor ikke om fartøy, selv om fartøyene har tett sammenheng med og betydning for næringers og industriers kulturmiljø».

Bevaringsstrategien for kystens kulturmiljø omfattet ikke innlandets kulturmiljø, fartøy, anlegg, brygger mv. knyttet til vår «ferskvannsflåte». Fartøyene på kanalene, elvene, og de store innsjøene har hatt en avgjørende betydning for industrien i Norge. For eksempel har frakten av produktene fra Rjukan på Tinnsjøen en stor symbolverdi for landets befolkning. I dag er det to enestående fartøy igjen, Storegut og Ammonia som er de eneste fartøyene som er skrevet inn på UNESCOs verdensarvliste. Ammonia er endog en av tre fire bevarte togferger i verden. Sammen med slippanlegg, fyrbelysning og havneanlegg utgjør disse et unikt «maritimt» kulturmiljø som ikke er omfattet av bevaringsstrategien for kystens kulturmiljø.

Det samme gjelder alle fartøyene, havneanleggene, slippene mv. vi har etter fløtingsindustrien på de store innsjøene, langs kanalene og elvene i innlandet. Her er alt fra større dampdrevne fartøy til mindre flåter, åpne tradisjonsbåter og seilfartøy bevart.

I fjellregionene er enkelte fartøy vært i brukt til frakt av fisk til og fra fiskerinæringen i høyfjellet. Likeså er det eksempler på dette ved de store innsjøene som blant annet Femunden, Sperillen og Krøderen.

Vi ber Riksantikvaren implementere innlandets «maritime» kulturmiljøer knyttet til industri og næring med fartøy, ferger, slepe- og fraktefartøy, håndverkstradisjoner, småindustri, havne og slipanlegg mv. inn i bevaringsstrategien for næringers og industriers kulturmiljø.

Vi støtter opp i tillegg opp om innspillene til Forbundet kysten og Kulturvernforbundet.

Med vennlig hilsen

B. Kjartan Fønstelien

Generalsekretær

Norsk Forening for Fartøyvern

0047 915 48 909

www.norsk-fartoyvern.no